

1 TŪRISMA INFORMĀCIJA

Bērzaunes tūrisma informācijas punkts
Galzīņa iela 7, Bērzaune, Madonas novads
www.berzaune.lv, info.berzaune@inbox.lv

Burtnieku tūrisma informācijas punkts
Jaunatnes iela 15, Burtnieki
Tālr.: +371 64226502

Cesvaines tūrisma centrs
Pils iela 1 (Cesvainē pils), Cesvaine
Tālr.: +371 64852225
turisma.info@cesvaine.lv, www.cesvaine.lv

Madonas novada pašvaldības tūrisma informācijas punkts
Saieta laukums 1, Madona, Madonas novads
Tālr.: +371 64860573, 29130437
tic@madona.lv, www.madona.lv

Mazsalacas novada tūrisma informācijas un uzņēmējdarbības atbalsta centrs
Rīgas iela 1, Mazsalaca, Mazsalacas novads
Tālr.: +371 64251776, 28374774
turisms@mazsalacasnovads.lv
harijs.rokpelnis@mazsalacasnovads.lv

Rūjienas tūrisma informācijas centrs
Raiņa iela 3, Rūjiena
Tālr.: +371 64263278, 29464888
tic@rujiena.lv

Valmieras tūrisma informācijas centrs
Rīgas iela 10, Valmiera
Tālr.: +371 64207177, fakss +371 64250837
http://visit.valmiera.lv, tic@valmiera.lv
www.facebook.com/visitvalmiera
youtube: visitvalmiera

Valmiermuižas tūrisma informācijas punkts
Dzirnavu iela 2, Valmiermuiža, Valmieras pagasts, Burtnieku novads
Tālr.: +371 29135438

Vecpiebalgas novada tūrisma informācijas punkts
Taurenē, pie Nēķena muizās
TIP atvērts no 15. maija līdz 15. oktobrim no pieņemšanas līdz svētdienai 10.00–17.00
Tālr.: +371 26110724
info.vecpiebalga@inbox.lv

VIDZEMES AUGSTIENES SPĒKA VIETA

Maršruts lielākoties ved pa asfaltētiem ceļiem, aptuveni 40% ir vietējas nozīmes grants ceļi

Maršruta garums 145 km

1 BĀNŪŽU SVĒTAVOTS

Taurenas pagasts, Vecpiebalgas novads
☞ 57.15718 25.57106

19. gs. rakstītos avotos minēts, ka Bānūžu pilskalna tuvumā bijis Jāņa kalns ar lielu, vecu ozolu, pie kura agrāk esot upurēts. Svētavots, Bānūžu pilskalns un Jāņa kalns ar ozolu, iespējams, ir kāda vienota senvietu kompleksa sastāvdaļas (Urtāns J. *Latvijas senās svētnīcas*. Rīga, 1993). Teika stāsta, ka avots dziedinot visas kaites.

1

2

3

ZIEMEĻVIDZEMES DABAS SVĒTVIETU STĀSTI UN NOSTĀSTI

Maršruts lielākoties ved pa asfaltētiem ceļiem, aptuveni 30% ir vietējas nozīmes grants ceļi

Maršruta garums 175 km

3 ZILAIŠKALNS AR UPURAKMENI

Kocēnu pagasts, Kocēnu novads
☞ No ceļa Valmiera–Zilākalns norāde pa kreisi uz Zilākalnu ☞ 57.55357 25.21600

Tautas teikās un nostāstos Zilākalnā esot bijusi svēta birzs, kur Jāņos sapulcējās visa tauta. Svētā birzi ar citi tautas svētki, it īpaši Labrenči, kad no malū malām laudis gājuši uz kalnu pateikties svētājam ugunij. Tā popularitāte saglabājusies arī pēc kristietības ieviešanas. Joprojām kalnā atrodas viens no akmeņiem – upurakmens ar mākslīgi veidotiem iedobumiem (Valtenberga, 2010, ER).

9 DAVIŅU LIELAIS AKMENS

Bērzaines pagasts, Kocēnu novads
☞ Braucot no Bērzaines puses, lūguma krustojumā jāgriežas pa labi, tad pēc ~ 100 m vēlreiz pa labi. Apkārt akmeņiem aug ozoli un klintenes.
☞ 57.62662 25.21138

Kāda teika vēsta, ka vecas meitas rakušas Vitekes upīti un uz šī akmens ēdušas pusdienas. Kurš saimnieks labāk devis ēst, tam upīte tā pievirzījies, lai labākas robežas iznāk. Līdz mūsdienām dzīvi ir nostādi, ka uz akmens

9

12 PANTENES SVĒTAVOTS

Sēļu pagasts, Mazsalacas novads
☞ Pantenes ciems, ap 500 m uz D no Ceriņiem
☞ 57.86823 25.21686

Pantenes avotniņa virszemes iesējums ir garākais Baltijā. Avotus senāk ieskāvusi svētozolu birzs. Avots iztek no salīnas Pantenes purvā, šī teritorijā jau sen ir bijusi apdzīvota.

12

13

14

4 BOLĒNU ACU AVOTS

Bērzaunes pagasts, Madonas novads
☞ 56.86953 26.01256

Tautā saukts arī par Acu avotu, Laimas vai Veselības avotu. Tam piedēvē spēju dziedēt acu kaites. Reiz vasaras rītā, saulei lecot, Ošu gravas malā sēdējusi Laima. Viņa raudājusi, un viņas asaras tecējušas uz rītiem preti saulei. Garām gājis Dievs un prasījis, kāpēc tā raud. Laima tad izstāstījusi savas bēdas. Viņa cilvēkiem vēlējusi labu mūžu un veselību, bet tagad daudz slimojot, un viņai to zēl. Tad Dievs tanī vietā līcis izplūst avotam un ūdenim tecēt pa Laimas asaru ceļu. Tā radies Ošu avots gravā un upīte, kas tek pret sauli. Avota un upītes ūdenim Dievs piešķīris dziedinošas spējas, lai tani visas slimības var izārstēt, lai Laimai nekad vairs nebūtu jāraud. No tā laika Laima staigājot smaidoša un bieži atnākot pie Veselības avota un upītes Raganītes (1838, 4104, vairāki teicēji Madonas Bērzaunē un viesienā; J. Krūmiņa krājums ap 1947.–1951. gadu. *Novadu teikas*. Vidzeme, 2007).

5 ĪVĀNU VELNAKMENS

Sārkaņu pagasts, Madonas novads
☞ Cesvainē–Madonas šosejas labajā pusē, 100 m no šosejas. Ir norādes zīme pie ceļa.
☞ 56.90723 26.28731

Kā stāstījuši veci ļaudis, tad vēl 19. gs. vidū vasaras naktīs ļaudis nesuši ziedojumus – rudzu vārpas, olas, ogles – un likuši tos pie akmens, nevis dobumā, kā to varbūt varētu domāt. Uzskatījuši, ka pie akmens ir nelaba vieta un tā tuvumā bieži sēr zibens. Šo dažādo nostātu apvīto akmeni sauķuši arī par Upurakmeni. Spriežot pēc nostātiem un dobuma veida, tas uzlikojams par muldakmeni un saistāms ar senām cita veida tradīcijām (Urtāns J. *Pēdākmeņi, robežakmeņi, muldakmeņi*. Rīga, 1990).

7

13

5

6 VAĻŅU VELNA AKMENS

Cesvaines novads ☞ *Cesvainē jābrauc Grašu pils virzienā, ir norādes zīme ceļa kreisajā pusē, uz akmeni jāmēro ~ 600 m no ceļa cauri izcirtumam.* ☞ 56.97221 26.23895

“Reiz vecos laikos uz šā akmens velns uzsēdīs. Te sēdēdams, viņš sev bikses lāpījis. Ilksks tam bijusi par adatu. Par nelaimi, uzreiz gailis iedziedājis. Velns to izdzirdējis, devis kājam ziņu. Sēdot velns iesēdējis akmeni dobumā kā katlu, bet, prom skriedams, tas ar kāju izrāvis strautiņu, kas Velna akmeņim garām tek” (Urtāns J. *Pēdākmeņi, robežakmeņi, muldakmeņi*. Rīga, 1990).

7 KĀPURKALNS – MĀRAS SVĒTŅICĀ UN MĀRAS AKMENS

Zosēnu pagasts, Jaunpiebalgas novads
☞ 57.14400 25.92102

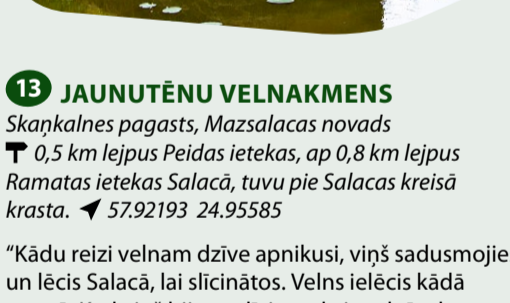
Tā kā ezera krastā gan senajos laikos, gan viduslaikos atradās kapsēta, ir radies vietējais teiciens, ka cilvēks pēc nāves dodas uz kāpuru valstību. No tā arī ezers un tā apkārte ieguvis Kāpurkalna nosaukumu. Miļās Māras svētvietas priemskristīgajā laikmetā bija spēcīgas enerģētiskas vietas brīvā dabā. Šādas baznīcas apmeklēja krustvecāki, lai samēklētu savam krustbērnam vispērotāko vārdu. Māras baznīcā līdzināja jaunlaulātos (Zosēnu pagasta padome, 2012, ER).

6

14

13 JAUNŪTĒNU VELNAKMENS

Skaņkalnes pagasts, Mazsalacas novads
☞ 0,5 km lejpus Peidas ietekas, ap 0,8 km lejpus Ramatas ietekas Salacā, tuvu pie Salacas kreisā krasta. ☞ 57.92193 24.95585

“Kādu reizi velnam dzīve apnikuši, viņš sadusmojies un lēcis Salacā, lai slīcinātos. Velns ielēcis kādā atvarā. Kad viņš bija noslicis, tad viņa dvēsele pārvērtusies par akmeni. Dēļ tā šo akmeni sauc par Velna akmeni” (1086, 6, Mazsalaca. *Valmieras novada teikas* / Sast. I. Ruberte. Valmiera, 1999).

14 MAZSALACAS VELNA PAGRABS

Mazsalaca ☞ *Skaņkalna dabas parka teritorijā. Par parka apskati jāmaksā* ☞ 57.86972 25.00847

“Apmēram 2 verstes tālāk pa ceļu, kas ved uz Skaņkalnu, kas ievērojams ar savu atbalsi, atrodas Velna ala, kurā senos laikos pils kunojies velns. Ne-tālu no alas, Salacas krastā, klintī atrodas izcilnis, no kura velns svētdienās teicis sprediķi, tādēļ šo vietu sauc par Velna kancelli. Starp Velna alu un Velna kancelli pie Salacas no klints iztek avots, kura ūdens ir ļoti dzirds, vēss un garšīgs. Te arī alā dzīvojošais velns savas slāpes dzēsis, tāpēc šo avotu sauc par Velna skābuma ķērni” (1978, 3209, Valmieras Mazsalacā, pierakstījis J. Meisters 1966. gadā. *Valmieras novada teikas* / Sast. I. Ruberte. Valmiera, 1999).

15 SKĀBUMBALLAS AVOTS UN ALA

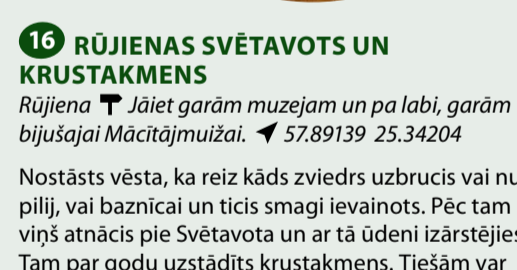
Mazsalaca ☞ *Skaņkalna dabas parka teritorijā. Par parka apskati jāmaksā* ☞ 57.87019 25.00805

“No Skābumballas jeb Rūguma ķernes iztek dzirds avotiņš. Turpat galda vietā dzirnākams. Agrāk bijusi arī krūzīte, jo bijis jādzēr ūdens, iepriekš iedomājot domu. Ja ūdens bijis skābs – doma piepildīsies, ja ne – viss palīcis pa vecam” (Atis Sloka Mazsalacā. *Valmieras novada teikas* / Sast. I. Ruberte. Valmiera, 1999).

15

16

17

16 RŪJIENAS SVĒTAVOTS UN KRUSTAKMENS

Rūjiena ☞ *Jāiet garām muzejam un pa labi, garām bijušajai Mācītājmuižai.* ☞ 57.89139 25.34204

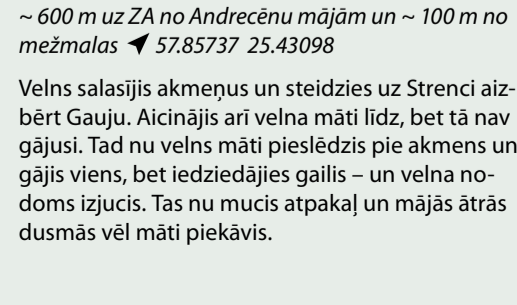
Nostāsts vēsta, ka reiz kāds zviedris uzbrucis vai nu pilij, vai baznīcai un ticis smagi ievainots. Pēc tam viņš atrnācis pie Svētavota un ar tā ūdeni izārstējies. Tam par godu uzstādīts krustakmens. Tiešam var gadīties, ka blakus senai kalni vietai vēlāk kā kristietības simbols uzstādīts krustakmens.

15

15

15

22 RINŅUKALNA APMETNE UN UPURAKMENS

Vecates pagasts, Burtnieku novads

☞ *Objekta sasniegšana ir diezgan sarežģīta, ~ 1 km jāveic pa daļēji aizaugušām pļavām, jāšķērso grāvji. Norādes zīmju nav. Akmens var nebūt redzams (zem dūnām vai ūdens).* ☞ 57.79343 25.15377

Senā kulta vieta un viena no pirmajām atrastajām akmeņiem laikmeta apmetnes vietām, kas zinātniski pētīta jau no 19. gs. Pētījumi liecina, ka Rinņukalna bija apdzīvots jau 2. g.t. pr.Kr. (Graudonis J., Urtāns V. *Senatnes pēdās*. Rīga, 1961).

23 RAGANU LIELĀS UN MAZĀS KLINTIS

Ape ☞ *Brūnā zīme no A2 ceļa. Apē tas apzīmēts ar norādi “tūrisma objekti”, kas parādās vairākos krustojumos.* ☞ 57.54082 26.70782

Raganu darbošanās pārsvarā saistīta ar klinti, ko sauc par Raganu kalnu, un tās pakāji izplūstošiem avotiem. Tekstos raganas parādās nevis kā reālas sievietes, raganas, bet kā ļauni garī, kas vairāk saistīti ar avotiem. Tomēr Ziemeļvidzemes folklorā raganu saikne ar alām nav konstatēta, tāpēc par mitoloģisko vietu būtu jāuzskata Raganu klintis (Ragankalns, ne al. al.)

24 ATPĪĻU UPUROZOLS UN KULTA VIETA

Triekātas pagasts, Beverinas novads
☞ *Ir brūnā zīme “Atpīļu ozols”, turpat blakus liels laukakmens ar uzrakstu “Atpīļi” un Jumja zīmi.* ☞ 57.56207 25.72827

Kopš seniem laikiem Atpīļu ozolu sauc par Upurozolu. Vēl 19. gs. 70. gados apkārtnes vecie iedzīvotāji Atpīļu Upurozola ziedoja naudu, privētiens un citas sikas lietīnas. Šis Upurozols saistāms ar Ziemeļvidzemē plaši izplatīto mājas garu pielūgšanu (Urtāns J. *Latvijas senās svētnīcas*. Rīga, 1993). Apmeklējumu vēlams saskaņot pa tel. 26535467.

27

22

18 JĒČU BĻODAKMENS

Naukšēnu pagasts, Naukšēnu novads ☞ *Plavā, ~ 200 m no Jēču dzimnāvam un ~ 100 m no Jēčiem. Netālu atrodas Jēču dzimnāvas, to parks un dabas takas.* Ir norādes zīme ☞ 57.84433 25.44893

Tipisks bļodakmens, kādu Latvijā ir 20. Tā virsmā atrodas bļodveida dobums, kura platums 55–65 cm, garums 50 cm, dziļums 15 cm. Bļodveida dobumā ir vēl viens bļodveida dobums – tāš dziļums līdz 2,5 cm, diametrs 30–38 cm. Bļoda pavirši veidota, nepabeigta. Akmens malās ir bļodakmeņiem raksturīgās sānu rievās, kas gan ļoti vāji iekaltas; daļā akmens sānu rievu nav. Labi sataustāmas ir 24 rievās.

19 KAŅEPJU SVĒTOZOLS

Jērcēnu pagasts, Strenču novads ☞ *100 m uz DR no Kaņepju mājām. Labi pamanāms, jau piebraucot no Gorīņu māju puses* ☞ 57.70155 25.66137

Kaņepju ozols ir otrs resnākais Latvijā un Baltijā. Tā apkārtmērs ir 94 m, vecums 450 gadu. Ozola pašā vidū ir tik liels dobums, ka tajā reiz sagājuši 15 cilvēki. Koka dobumam ir trīs ieejas – lielā ziemeļos, maza spraugā dienvidos, trešā atverē ir augšņ pret debesīm.

20 SĪMANĒNU SVĒTOZOLS

Valmieras pagasts, Burtnieku novads ☞ *Braucot no Valmieras uz Valku.* ☞ 57.58234 25.52711

Pie ozoliem ļaudis ir nesuši ziedojumus. Starp tiem ir bijis arī akmeņiem krāvums – upuraltāris. Padomju laikā to izrakusi un samaluši šķembās šosejas būvei (Eniņš G. *100 dižākie un svētākie*. Rīga, 2008). Pēc citām ziņām, te bijuši pieci vienā rindā salikti nekustinātie laukakmeņi. Dzejnieks Rieterklis 1890. gadā publicēja nostāstu, ka “pie šiem ozoliem Gaujā latvieši kristīti, bet, kad no kristībātpakaļ nākuši, kristību tuvejā upīte nomazgājuši” (Urtāns J. *Latvijas senās svētnīcas*. Rīga, 1993).

20

21

25

25 VOSVU DIEVA KALNS AR MĀRAS PĒDAS AKMENI

Veclaicenes pagasts, Alūksnes novads

☞ *No Vidzemes šosejas ir norāde, tālāk ceļu sazarojumā atkal ir norāde uz objektu. Jāiet cauri lauku sētai.* ☞ 57.57837 26.91776

Zimīgs reliģiju sinkrētisma piemērs, kad senās pagānisma reliģijas ticējumi un paražas ievijas kristīgajā reliģijā. Teikās sajaucas senlatviešu dievbās Māras un kristiešu Marijas tēls. Geoloģis un seno tradīciju pētnieks Viktors Grāvitis 1985. gadā “Dabas un vēstures kalendārā” raksta, kā viņš Māras pēdas akmeņi uz Dieva kalna atradis seno cilvēku saules lēktu un rietu vērotavu jeb senču debesu observatoriju, jo novērošanas apstākļi tad, kad nebija saauģūši koki, uz visām debess pusēm bija ideāli.

26 VITOLĒNU VELNA PULKSTENIS

Kocēnu pagasts, Kocēnu novads

☞ *Norādes zīmju nav, bet ir dabā labi saredzama taka.* ☞ 57.51990 25.29841

“Reiz Dievs lūdzis savu pretinieku velnu pie sevis ciemā. Velns apģērbies pa godam, arī pulksteni – akmeņi – iebāzījis kabatā. Kad jau pusnakts bijusi klat, bet viesības gājušas vēl spēkā, velns paskatījies savā pulksteni, un gailis dziedājis, jo pulkstenis jau rādījis 12. Velns steigdamies to bāzis aiz bikšu skrots, bet nobāzīs garām, un tas nokritis Mūjānu pagastā, Vitulēnu pļavā, kur tas vēl pēdējos gados, varbūt arī tagad ir redzams.” Netālu atrodas Bērmēta kalns, kurā senlaikos esot dedzināti mirušie. (K. Bukums, Rīga. *Valmieras novada teikas* / Sast. I. Ruberte. Valmiera, 1999).

23

23

23

21 ELKU SALIŅA

Valmiera ☞ *Atrodas netālu no Valmieras centra, Kultūras un atpūtas parkā* ☞ 57.53946 25.43547

Viena no Valmieras pilsētas senvietām, atrodas blakus Viduslaiku pils kompleksam un Lucasa pilskaļņam. Viduslaikos tā bijusi no visām pusēm apņemta ar ūdeni un apaugusi ar kupliem ozoliem, salīnas vidū zalojis svētozols ar dievu tēliem, pie kuriem nesti upuri, no kā arī cēlies salīnas nosaukums – Elku salīņa. Valmieriešiem ir zināms nostāsts par kādreiz netālu no Elku salīnas Lucasa gravā guldozū avotniņu, kas tika uzskatīts par dziedinošu, svētu un no kura (vai caur kuru) tecējusi Svētupīte. Apkārtnes ļaudis te nākuši dziedēt acu kaites.

21

21

24

27 MELLAČU LIELAKMENS

Burtnieku pagasts, Burtnieku novads

☞ *Uz objektu ir divas norādes zīmes no ceļa Valmiera – Pīdriķis–Burtnieki: pie Jaunjērcēnu mājām un pie pagrieziena uz Irbēniem.* ☞ 57.66374 25.30504

“Vecos laikos divi kaimiņi ļoti sastrīdējušies par to, kam pieder akmens. Kā viens, tā otrs gribējis akmeni saukt par savu. Un tā akmeņi dēļ radies starp kaimiņiem naidis. To visu dzirdējis un redzējis Pērkons, kam šis naidis ļoti nepatīcis. Viņš nodomājis šo naidu izbeigt. Kādu dienu, kad abi kaimiņi gulējuši dienvidu, sacēlies negaiss, tad Pērkons lielās dusmās pārspēris lielo akmeni divās daļās. Tagad katram kaimiņam iznākusi sava puse. Pamodušies no spēriena, tie abi skriešus devušies uz trokšņa pusi un satikušies pie pāršķeltā akmeņa. Abi kaunīgi saskatījušies, tad snieguši viens otram roku, un naidis viņu starpā izbeidzies. Tagad katram kaimiņam piederējušis puse no lielā akmeņa, bet Pērkons sevi bijis ļoti apmierināts, ka viņam izdevies savest kaimiņus atkal labās attiecībās” (1978, 2674, A. Ancelāne, izraksts no Burtnieku skolas albuma Valmierā, 1966. Valmieras novada teikas / Sast. I. Ruberte. Valmiera, 1999).

“Vecos laikos divi kaimiņi ļoti sastrīdējušies par to, kam pieder akmens. Kā viens, tā otrs gribējis akmeni saukt par savu. Un tā akmeņi dēļ radies starp kaimiņiem naidis. To visu dzirdējis un redzējis Pērkons, kam šis naidis ļoti nepatīcis. Viņš nodomājis šo naidu izbeigt. Kādu dienu, kad abi kaimiņi gulējuši dienvidu, sacēlies negaiss, tad Pērkons lielās dusmās pārspēris lielo akmeni divās daļās. Tagad katram kaimiņam iznākusi sava puse. Pamodušies no spēriena, tie abi skriešus devušies uz trokšņa pusi un satikušies pie pāršķeltā akmeņa. Abi kaunīgi saskatījušies, tad snieguši viens otram roku, un naidis viņu starpā izbeidzies. Tagad katram kaimiņam piederējušis puse no lielā akmeņa, bet Pērkons sevi bijis ļoti apmierināts, ka viņam izdevies savest kaimiņus atkal labās attiecībās” (1978, 2674, A. Ancelāne, izraksts no Burtnieku skolas albuma Valmierā, 1966. Valmieras novada teikas / Sast. I. Ruberte. Valmiera, 1999).

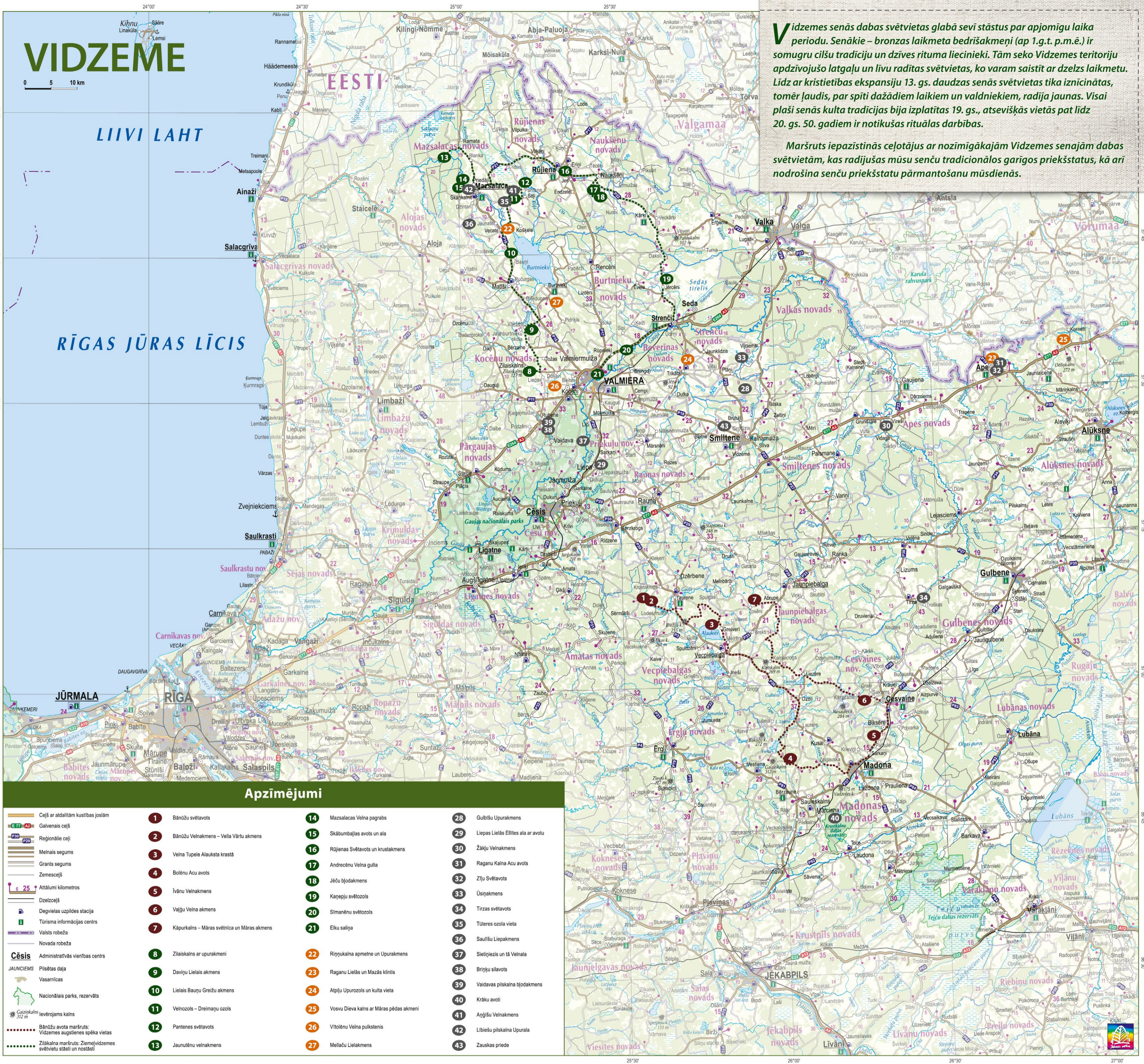
“Vecos laikos divi kaimiņi ļoti sastrīdējušies par to, kam pieder akmens. Kā viens, tā otrs gribējis akmeni saukt par savu. Un tā akmeņi dēļ radies starp kaimiņiem naidis. To visu dzirdējis un redzējis Pērkons, kam šis naidis ļoti nepatīcis. Viņš nodomājis šo naidu izbeigt. Kādu dienu, kad abi kaimiņi gulējuši dienvidu, sacēlies negaiss, tad Pērkons lielās dusmās pārspēris lielo akmeni divās daļās. Tagad katram kaimiņam iznākusi sava puse. Pamodušies no spēriena

VIDZEME

LIIVI LAHT

RĪGAS JŪRAS LĪCIS

Vidzemes senās dabas svētvietas glabā sevī stāstus par apjomīgu laika periodu. Senākie – bronzas laikmeta bedrīšakmeņi (ap 1.g.t. p.m.ē.) ir somugru cilšu tradīciju un dzīves rituma liecinieki. Tām seko Vidzemes teritoriju apdzīvojušo latgaļu un livu radītas svētvietas, ko varam saistīt ar dzelzs laikmetu. Līdz ar kristietības ekspansiju 13. gs. daudzas senās svētvietas tika iznīcinātas, tomēr laudis, par spīti dažādiem laikiem un valdniekiem, radīja jaunas. Visai plaši senās kulta tradīcijas bija izplatītas 19. gs., atsevišķās vietās pat līdz 20. gs. 50. gadiem ir notikušas rituālas darbības.

Maršruts iepazīstinās ceļotājus ar nozīmīgākajām Vidzemes senajām dabas svētvietaīm, kas radījušas mūsu senču tradicionālos garīgos priekšstatus, kā arī nodrošina senču priekšstatu pārmantošanu mūsdienās.

Senās dabas svētvietas

VIDZEME
TŪRISMA CEĻVEDIS

Sveiks, ceļiniek!
Tu pašlaik savās rokās turi gabaliņu iespējama ceļojuma vēsturē – karti mūsu senču paražu, ticējumu, teikumu un nostāstu pasaule, par kurām vēl arvien dabā liecina Svētvietas – kalni, alas, dižakmeņi, avoti un citas īpašas vietas, kuru vēsturiskā nozīme attiecas uz pirmskristietības laiku vai arī tās pastāvējušas paralēli tam, uzturot dzīvas senču tradīcijas, kādas tās tika piekoptas pirms kristiešu ienākšanas Baltijas jūras reģionā.

Šajā izdevumā Tu atradīsi daudzu gadu laikā vāktas informācijas apkopojumu par svētvietaīm Latvijā, kā tās atrast, kā arī ziņas par to, kāpēc tās tiek uzskatītas par īpašām, kāda veida tradīcijas tajās tikušas piekoptas. Šeit iekļauti gan zināmi un valsts aizsardzībā esoši kultūras pieminekļi, gan vietas, par kuru piederību senajām dabas svētvietaīm liecina nosaukumi vai dažkārt tikai nostāsti un teikas (piemēram, Velna vietas).

Ceram, ka šis ceļvedis palīdzēs ne vien atklāt jaunus dabas un kultūras vērtības, bet arī atjauno piemirstas zināšanas par iemiesliem, kāpēc jaunais pāris vērtība ozola sien dzīparus, bet vecmāmiņa met avotā naidiņu pirms smej no tā ūdeni. Varbūt pa ceļam satiksiet veco Velnu ar kārtējo akmeni padusē un nedarbu galvā, varbūt pati Laima izpildīs kādu karstu vēlēšanos, bet varbūt – vienkāšī gūstiet prieku no būšanas Dabā un saskaņā ar to.

Apzīmējumi

Ceļš ar atdalītām kustības joslām	1 Bānūžu svētavots	14 Mazsalacas Velna pagrabs	28 Gulbiņu Upurakmens
Galvenais ceļš	2 Bānūžu Veinakmens – Velna Vārtu akmens	15 Skābumbaljas avots un aila	29 Liepas Lielās Elītes aila ar avotu
Reģionālie ceļi	3 Velna Tūpele Alauksta krastā	16 Rōjienas Svētavots un krustakmens	30 Žākļu Veinakmens
Melnais segums	4 Bolēnu Acu avots	17 Andrešu Velna gulta	31 Raganu Kalna Acu avots
Grants segums	5 Ivānu Veinakmens	18 Jēšu bjodakmens	32 Zīvu Svētavots
Zemesceļš	6 Valģu Velna akmens	19 Kapeņu svētavots	33 Ūsīpakmens
6 25 Attālumi kilometros	7 Kāpurkalns – Māras svētnīca un Māras akmens	20 Simanēnu svētavots	34 Tirzas svētavots
Dzelzceļš	8 Zilaiskalns ar upurakmeni	21 Elku saliņa	35 Tūteres ozola vieta
Degvielas uzpildes stacija	9 Daviņu Lielais akmens	22 Rīņņukalna apmetne un Upurakmens	36 Saufiņu Liepkakmens
Tūrisma informācijas centrs	10 Lielais Baurju Greižu akmens	23 Raganu Lielās un Mazās klintis	37 Sietņiezijs un tās Veināla
Valsts robeža	11 Velnozols – Dreimaju ozols	24 Atļiņu Upurozols un kulta vieta	38 Briķu silavots
Novada robeža	12 Pantenes svētavots	25 Vosvu Dieva kalns ar Māras pēdas akmeni	39 Vaidavas pilskalna bjodakmens
Cēsis Administratīvās vienības centrs	13 Jaunulēnu veinakmens	26 Vitoliņu Velna pulkstenis	40 Krāku avoti
JAUNCIEMI Pilsētas daļa		27 Mellaču Lielakmens	41 Aģūšu Veinakmens
Vasarnīcas			42 Libiēšu pilskalna Upurāla
Nacionālais parks, rezervāts			43 Zauskas priede
Gaiziņkalns Ievērojams kalns			
Bānūžu avota maršruts: Vidzemes augstienes spēka vietas			
Zīlakalna maršruts: Ziemeļvidzemes svētvietaīm stāsti un nostāsti			